

σμα προς τα «φάσματα των τρουβκιδόρων» προς τις έθνικές πηγές, προς τις ζωντανές προάσεις κάθε λαού, ένα καλλιτεχνικό ξεδίπλωμα και της δημοτικής γλώσσας και του δημοτικού τραγουδιού.

Τα παραδείγματα του κ. Σιακ και τα ονόματα των ποιητών που σημειώνει για νέκουμπήση άπανου τους τη γνώμη του δε μου φαίνονται με πολλή προσοχή διαλεγμένα. Ο Χάνς Σάξ, άκρίτως δε λαθεύω, είν' ένας άνθρωπος του λαού, — ή δουλειά του παπουτσής, αν άγαπάτε, — λαϊκώτατος τραγουδιστής που έγραψε άπ' όλα σε όλα τα είδη του ποιητικού λόγου. Μπορεί να εΐτανε πασσαλειμμένος με κάποια γνώση των κλασσικών όμως άγνός δημοτικός ποιητής στην έμπευση και στη γλώσσα, που μπορεί να πήρε και θέματα άρχαία, με για να τα κάμη κι αυτά, χωρίς να θέλη, δημοτικά. Ο Χάνς Σάξ αυτές βρίσκεται στο στοιχείο του κάθε φορά που παίρνει κάποια θέματ' από την Άγια Γραφή (όπως όλοι των καιρών εκείνων οι άπλοϊ τραγουδιστάδες), και πιο πολύ το στοιχείο του είναι ο ζωντανός κόσμος ολόγυρά του. Μάλιστα ο Έγγελος μ'εξ τόν παρουσιάζει κάπου τόν παπουτσά ποιητή ως πρότυπο ποιητή άμόρφωτου και άκιστόρητου, που του λείπει ίσα ίσα ή παιδεία. Είδος Μελισσιώτης που θά εΐτανε αυτό που λέμε με γ α λ ο φ υ ή ς. Και ποιός δεν ξέρει τι θησαύρισαν από τόν άρχαιο έλληνικό νού ο Λέσσιγγ, ο Σίλλερ, ο Γκαίτε! Και όμως τού νού αυτού δε σταθήκανε γελοιογραφίες, μήτε σκλάβοι. Άντι να καταντήσουν αυτοί μούμιες έξελληνισμένες κ' έξαρχαισμένες, τήν κάμανε — μπορεί κανείς να πη — γερμανική τήν έλληνική άρχαιότητα, για δικό τους κέρδος τη μεταχειρίστηκαν. Έπειτα, ο Λέσσιγγ έπλασε τη γερμανική φιλολογία, χτυπώντας ίσα ίσα τόν κλασσικισμό των Γάλλων, με τή φως του Σαίξπηρ. Και ο Σαίξπηρ, και τόν «Κοριολάνο» σαν άνασταίτη, και τή Θησεία σά φέρνη στη σκηνή, πάντα είναι ο μεγάλος ο καταφρονητής του κλασσικισμού, τή ξέσπασμα, άχαλίνωτο, τού φυσικού στοιχείου, όπως τής φύσης είναι άπάρθηνα βλασάκια και τή δημοτικό τραγούδι και ή γλώσσα ή δημοτική. Και για καλύτερα δραματικά έργα του Λέσσιγγ δεν αναφέρονται τάχα ή «Μίνα», βγαλμένη από ήθη σύγκαιρα γερμανικά, κι άπάνω άπ' όλα «ο Νάθαν ο σοφός», έμπνευσμένος από τή μεσαιωνική κόσμο τού παρσουλίου και τού τραγουδιού;

Και ο Σίλλερ και ο Γκαίτε (ο πολίτης όλων των τύπων και των εποχών), όσο κι αν ώφελήθηκαν από τήν κλασσική άρχαιότητα, όσο κι αν τήν έρωτεύτηκαν, φρόντισαν τή έργο τους να τή σπείρουν μ' όλες τις

όμορφίες και τούς θησαυρούς τού δημοτικού τραγουδιού. Και δεν πρέπει να λησμονούμε πως άνάμεσα στα άλλα τ' αριστουργήματα τού Σίλλερ, ή τριλογία τού «Βαλλενστάιν» κι ο «Γουλιέλμος Τέλλος», αναφέρονται σε δύο ήρωες μεσαιωνικούς: κι άκόμα πρέπει πιο πολύ να θυμούμαστε πως ο «Φάουστ», τού Γκαίτε, με όλο τή μέρος που παίζει μέσά εκεί ή Έλένη και ή άρχαία Μούσα, δεν είναι παρά ένα θαυμαστό μνημείο γοτθικής τέχνης στημένο στη δόξα τής μεσαιωνικής φαντασίας, παλάτι που μ' αυτό δεν έχουν τίποτε να κάμουν οι άριστοτελικοί κανόνες και οι διαβήτες οι κλασσικοί.

(Τό τέλος στο άλλο φύλλο)

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΒΡΗΝΗΤΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΜΟΣΧΟΥ

ΓΙΑ ΤΟ ΒΙΩΝΑ. ΕΙΔΥΛ. Γ'

Κλάψτε πικρά βουνόδασα, και Δωρικόν νεράκι, τόν ποσθητό τή Βίωνα κ' έσείς ποτάμια κλάψτε τώρα φυτά θρηνηστε μου, δακρυστε τώρα λόγγοι τώρ' άποπνήψτε στα χλωμά καλύκια σας, λουλι ύδια τώρα ρυθριάστε πένθημα τή βόδα, οι παπαρούνες τώρα, τραγούδα, Γάκινθε, τή γράμματά σου, κ' αι αι με τή πετάλια τράβηξε, τί έχάθη ο μόνος ψάλτης. Άρχιστ', άρχιστε τόν καυμό, τής Σικελίας Μούσες. άπδόνια, που στενάζετε μες τή πυκνά τή φύλλα, στο Σικελίνα νάματα τής Άρεθούσας πέτε. που ο Βίων πέθανε ο βοσκός, κ' ή μελωδιά μαζί [του άπέθανε, κ' έχάθηκε τή Δωρική τραγούδι. Άρχιστ', άρχιστε τόν καυμό, τής Σικελίας Μούσες. μέσ' στα νερά λυπητερά Στρυμονοι κλάψτε κύκνοι, μελώστε πένθημα ώδη, με στόματα κλαμμένα, όποιο τραγούδι έμέλωνε με τή δική σας χείρ' η στες Ολαγίδες κι ρασιές, και στες Σιστόνες Νύφες σ' όλες, εΐπτε: 'χάθηκεν ο Δωρικός Όρφέας. Άρχιστ', άρχιστε τόν καυμό, τής Σικελίας Μούσες. τών κεπαδιών ο άγαπητός, εκείνος, πλάι δεν ψάλλει πλάι κάτ' άπ' τ' έρρημα δρυά καθούμενος δεν παίζει, με τραγουδάει άγνωρίστο στον ήλούτωνα τραγούδι βουδά 'πομένουν τή βουνά, και σκυΐζουν τ' άγελάδια με τή δαμάλα πλανητά, κι' οσδδ να βόσκουν βέλονα. Άρχιστ', άρχιστε τόν καυμό, τής Σικελίας Μούσες. σου κλαψε ο Άπόλλων, Βίωνα. τή γλίγωρό σου τέλος, κ' οι Σάτυροι, κ' οι Πρίαποι μαυροντυμένοι, [έκλάψαν. οι Πάνες τ' όσμα σου θρηνούν, εκλάψαν κ' οι [Κρανίδες στα δάση μέσα, κ' έγιναν νερό τή δάκρυά τους'

ή αντιλαλιά μες στες σπηλιές χτυπιέται άφου [σωπαίνεις, κι' άκόμα οσδδ τή χείρ σου μιμείται' στο [χαμό σου τή δέντρα 'ρίξαν τόν καρπό, και τ' άνθη μαραθίκαν' άρνιών γάλα δεν έτρεξε, κι' οσδδ κυψέλες μέλι, στην έπική του 'χάθηκε λυπούμενο' δεν πρέπει, τή μέλι σου ως έχάθηκεν, εκείνο να τρυγιέται. Άρχιστ', άρχιστε τόν καυμό, τής Σικελίας Μούσες. ποτέ τόσο δεν εκλαψε στον άμμο τή δελφίνι' ποτέ τόσο δεν έψάλλε στα κορφοβούνια άπδόνι, οσδδ' εκλαψε π' στα βουνά τή χελιδόνι τόσο' στής Άλκιόνας τες πληγές δεν 'φώναξ' έτσι [ο γλάρος' (Άρχιστ', άρχιστε τόν καυμό, τής Σικελίας Μούσες) οσδδ' ο Κηρύλος έψάλλε στο ξάστερο τή κύμα, μηδδ στους άγινό-καμπους για τής Αύγης τ' άγόρι, τ' όρνιο τού Μένωνα εκλαψε, πετώντας του στο [μνήμα, άπ' όσο για τή Βίωνα τόν πεθαμένο εκλάψαν. Άρχιστ', άρχιστε τόν καυμό, τής Σικελίας Μούσες, όσα πουλήν 'ναγάλλιαζεν, άπδόνια, χελιδόνια, που 'διδαχνε να κελαϊδούν, καθούμενα στους [κλώνους, άνάμεσό τους 'φώναζαν' κι' άρχίνθησαν τ' άρνίθια νάνηφονάζουν: κλαψτικά, τρυγόνια, σεις λυπιέστε. Άρχιστ', άρχιστε τόν καυμό, τής Σικελίας Μούσες. και ποιός με τή σουρίχτρα σου θά παίζει, ζηλεμένε, ποιός, τ' ελμηρός, τή στόμα του θά βάλει στον [αϊλό σου; άκόμα πνέν' τή χείρ σου κι' άφτός ο άνασασμός [σου' τού τραγουδιού σου ή αντιλαλιά μες στα καλάμια [βόσκει' στον Πάνα φέρνω τή σκοπό' τή στόμα στή φλογέρα να τή άκουμπήση σκιάζεται, μην έρθη δεύτερός σου. Άρχιστ', άρχιστε τόν καυμό, τής Σικελίας Μούσες. άφτη ή Γαλάτεια μΐρεται, θρηνηί τή μελωδιά σου' άφτην κορούμενη έτερπες μες στού γυαλού τή φρύδι' δεν 'λάλιε ως τόν Κύκλωπα. τί νόστιμη ή Γαλάτεια τόν έφευγε. κ' έσδ 'έλεπε καλύτερ' άπ' τήν άρμη' και, λαμονώντας τώρ' άφτη τ' άγαπημένο κύμα, σ' έρημες κάβητ' άμμουδιές, και σου βοσκάει τή [βόδρια. Άρχιστ', άρχιστε τόν καυμό, τής Σικελίας Μούσες. μαζί σου 'πέθαναν, βοσκέ, και τών Μουσών τή δώρα τή ώραία ήλιά τών κοριτσιών, και τών παιδιών [τ' άχέλι, και πικραμένοι οι Έρωτες σου περικέλι, τή μνήμα. ή Κύρη πλιότερο πολύ 'σε θέλει, ή τή φίλι τής, που 'ήλιπε τόν Άδωνη, τήν ώρα που πειθνήσκε. για σέ, ποτάμι λιγυρό, δεύτερος πόνος είνε, τούτο νέος πόνος, Μέλι μου' πριν ο Όμηρος σου [χάθη τής Καλλιόπης τή γλυκό τή στόμα 'κερό, και λένε τόν άξιο για σου νάκλαψες με ρέμματα κλαμμένα, να 'γζόμενες τή θάλασσα φωνές' και τώρα πάλε,

Ο ΧΩΡΙΑΤΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

ΣΤΗ ΣΚΑΝΤΙΝΑΒΙΑ

(Μετάφραση Karl Dieterich)

III

Στα περιχώρα τής παραλλας πόλης Στάγκε είναι έν' από τή πλουσιότερα δανικά σχολεία' ονομάζεται «Röd Kilde» κι ο διευθυντής του ήταν ο ύπολοχαγός και προλήτης τής Θεολογίας Βόισεν μαζί με τή γυναίκα του. Τή κάθε τι στο σχολείο του κάνει τήν έντύπωση τού πλούτου. Τή σπίτι που κάθεται και περισσότερο άκμή τή σπίτι τού σχολείου μοιάζουν με παλάτι' όλα έδω πέρα εΐ βγήκαν από τήν ανάγκη, παρά σκορπίστηκαν με άπλοχεριά. Όλα είναι άφθονα' τή φαγητά και τή δωμάτια κ' οι μαθηταί έχουν τόν άέρα τού μεγαλοχτηματία' άπλώνονται φαρδιά πάνω στους πάγκους και άκράζονται σαν νυσταγμένοι τούς λόγους. Δεν είχε θόρυβο στο Röd Kilde, γιατί ο

ιδρωτής ηταν κοντά, και ή κάθε μέρα έμοιαζε μισή γιορτή. Στις βδομαδιάτικες έσπερίδες συζητήσεως που παρευρίσκονταν χωριάτες, εργάτες και χειροτεχνίτες, συζητούσαν τότες τή γυναικείο ζήτημα, ποΐτανε καινούργιο άόμα, είχε όμως τή βιβλιοθήκη του τή σχολείο τού Röd Kilde με τή βιβλία των νεωτέρων ποιητών, κ' οι μαστόροι κ' οι χωριάτες συζητούσαν καλά, σάμπως; ήτανε διαβασμένοι, και με χιούμορ.

Έχει κάμποσα άλλα σχολεία άκμή ή Δανία, με τή ποιά περιέργο ήτανε τού Hjörlund, όσο τή διέθυσε ο Ποντόπιδαν. Αυτός ήταν πολύ παραξενιάρης' όλα τάθελε άλλοιωτικά από τούς άλλους. Γεννημένος από μιάν παλιά οικογένεια, παντρεύθηκε μικρός και μικρός έγινε έφημέριος, και είχε μεγάλη έλπίδα να γίνη επίσκοπος. Τότε τόν έπιασε ή ιδέα τής έλευθερης δικαιοδοσίας τής προσωπικότητος, έγινε θουμαστής τού Dr. Stockman, τού ήρωος στον Ά Έχρό τού λαού' τού Ίψεν. έμάεψε δ,τι είχε κ' έδανείστ-κε δ,τι δεν είχε, κι άγόρασε ένα μικρό σπίτι, κ' εκεί έδρουσε τή σχολείο του. Είχε μεγάλη πελατεία, ή οικοτροφία ήτανε όρθή κοφτή, τή μέσα λίγα, τή παιδιά πολλά, τή νοικοκυριά φτωχικά, και τίποτε δεν τόν έχωσίεζε από μικρό νοικοκύρη. Και τόν άγάπησαν οι χωριάτες των περιχώρων, έκαμαν μιάν έλευθερη ένότητα, κ' έχτισαν μιάν εκκλησία και τόν διάλεξαν για έφημέριο τους. Μα ένας πολιτικός άγώνας τόν έκαμε να πη κάτι τή άληθειά, με δυσάρεστο για τή ύπουργείο, και για τούτο τόν έ-

βαλαν στή φυλακή για μερικές εβδομάδες, κι' όταν έβγήκε, οι χωριάτες του τόν άγαπούσαν περισσότερο άκμή. Ο άριθμός των μωθητών του όμως όλιγότευε όλοένα, γιατί δεν τον υποστήριζε τή κράτος, ώστε δεν μπορούσε να δεχτή φτωγούς. Έπειτα έγινε όλοένα περισσότερο εμσώδης, κορδίδευε τή κυριότερα θρησκευτικά δόγματα τού θρημ-diniv, που τή έχτιμούσαν οι χωριάτες. Γι' αυτό τόν παρακάλεσαν να άνακαλέση. Ο Ποντόπιδαν όμως δεν ήθελε να παραβιάσουν τή έλευτερο δικαίωμα τής προσωπικότητάς του, έγινε σχίσμα στην κοινότητά του, κι άφου όλοένα έχανε περισσότερο τή στασιμότητα τής σκέψης, που τή θέλει ο χωριάτης για βάση κάθε έμπιστοσύνης, έφυγε επί τέλους από τή μέρος. Κι άφου συλλογίσθηκε για τήν άναπτυξη τού λαού. Ήυσε ένα περίεργο σχολείο στην Κοπενγάγη. «Έχει τόσο, άνθρωπους, έλεγε, άπου συνεπήρε τή καινούργιο πνεύμα και άπ' τήν καινούργια φιλολογία και μολαταύτα δεν έξουν τί τούς γίνετα, έργάες, τεχνίτες. έξυπνοι άνθρωποι, με φτωχοί. Κίω τώρα ένα σχολείο που όποιοςδήποτε μπορεί να μαθαίη μέσα δ: θέλει πραχτικό, με πρό πάντων, που ο καθένας μπορεί να με πλητιάζη και να άνοίγη τήν καρδιά του. Και ίσως θά μ' αρέτω να δείω τή δρόμο στον ένα και στον άλλο, που τόν θέλει ή φύση του». Τή κυριότερον λοιπόν είναι ή ψυχική έπαφή, ή καρδιακή θερμότης, τή σμίξιμο τού ζωντανού με τή ζωντανό. Νά ο λαϊκός: χαρχιτράς τού Δανού!

άλλον υγιό σου πικροκλές, σε λύπη νέα 'πολύνοις' κ' οι δύο στές βρύσες ποθητοί· γιατί έπινεν ό ένας της Παγασίδας τó νερό, της 'Αρεθούσας ό άλλος· κ' έψάλλ' ό ένας την καλή κοπέλλα του Τυνδάρου τόν έξοχο της Θέτις γυιό, και τόν υγιό τ' 'Ατρεά· όχι πολέμους, δάκρυα 'κερός, μόν' έψάλλε τόν Πάνα, και τούς βοσκούς αγάλλασε, κ' έδωσε τραγουδώντας και τις ψλογές έφτιανε, καλά άρμεγε γελάδια, έδίδασκε τά παιδικά ψάλια μες στους άνθρώπους, κ' έστήθιαζε τόν 'Έρωτα, κ' έρέθιζε την Κύπρη. 'Αρχίστ', άρχιστε τόν καυμό, της Σικελίας Μούσες οι ένδοξες χώρες, Βίωνα, σε κλαίν', τó κάθε κάστρο· περίσσα ή τόν 'Ησίοδο γόζεται 'σέν' ή 'Άσκρα' τόσο δε θέν' τόν Πίνδαρο της Βοιωτίας τά δάση· γιά τόν 'Άλκαίο δεν έκλαψεν ή όμορφη Λέσδος τόσο· τόσο δεν έκλαψεν ή Κώ γιά τόν τραγουδιστή της· περίσσα ή τόν 'Αρχίλοχο περιποθεί σε ή Πάρος, κ' ή Μιτυλήνη τ' άσμα σου θρηναί, άντίς της Σάπφως.

κι' όσοι της Μούσας όπαδοί βοσκών τραγούδια ψάλλουν, όλοι θρηνούν την τέχνη σου, γιατί είσαι πεθαμένος· ό Σικελίδας μύρεται της Σάμου τó καμάρι· κ' άφτος που ζούσε χαρωπός ό Κυπτικός Λυκίδας δακρύζει τώρα κλαίγοντας· μέσ' ότ' 'Άλεντα τις όχτες

που οι Τριοπίδες κατοικούν, ό Φιλπτάς σε κλαίει· στη Συρακούσα ό Θεόκριτος· μά, μ' όλ' άφτά, σου ψάλλω κ' έγώ άσμα πόνου Αύσονικού, βοσκών τραγούδια [ξέρω,

ώς τήλες όύ της Δωρικής της Μούσας κληρονόμος, στους μαθητές σου, Βίωνα! κ' έμάς έσύ τιμώντας, σ' άλλους τόν πλούτ·ν άφηκες σ' έμέ την ψαλτική σου.

'Αρχίστ', άρχιστε τόν καυμό, της Σικελίας Μούσες. 'Αλλούμον·! όα χάνονται στους κήπους οι μολόχες, ή τά χλωρά τά σέλινα, και τó ζωηρό τ' άνήθι, του χρόνου πάλε ξαναζούν, του χρόνου πάλε θγαίνουν·

μά 'μεις μεγάλοι, δυνατοί και σπουδασμένοι [άνθρώποι άφού πεθάνουμε, κουφοί, σε γής καθουλισμένη, κοιμούμαστεν άτέλεστο κι' άξύνντο κοιμηϊδί· κουκουλωμένος με σιγή τώρα στη γή θά μένεις· οι Νύφες τó πεθύμησαν ό κάρλακας να ψάλλει· άφτόν έγώ δεν τόν φθονώ· μόνο καλά δεν ψάλλει. 'Αρχίστε, άρχίστε τόν καυμό, της Σικελίας Μούσες. φαρμάκι σουφθε, Βίωνα, μ' άφτό κ' έφαρμακώθης· πώς έτρεξε στα χείλη σου, κ' άφτό δεν έγλυκάθη· ποιος 'στάθηκε τόσο σκληρός, ένώ που 'τραγου- [δούσες,

να σε κεράση φάρμακο· θάτουν έχτρος της Μούσας. 'Αρχίστ', άρχιστε τόν καυμό, της Σικελίας Μούσες. 'Όλους τó δικίο 'πλάκωσε, κ' έγώ μ' άφτην τή θλίψη δακρυλόγώ τή μοίρα σου· μ' άν έδυνόμουν όμως

όάν ό 'Οδυσσεύς ή όάν ό 'Ορφεύς να κατεβώ [στον 'Αδη, ή όάν πρωτίτερα ό 'Ηρακλής, στού Πλούτωνα [τόν οίκο να ιδώ θάρχόμουν· κ' άν έσύ του Πλούτωνα [σημαίνεις, να 'φοκραστώ τί μελωδός· μά, γιά την Κόρη, κάτι Σικελικό τελάλιζε, βοσκού τραγούδι ψάλλε· κ' άφτή έπαιξε Σικελικά στίς Αίτνας τά καμπόκια κ' έγνώριζε τó Δωρικό σκοπό· και δεν θά μείνει· ή μελωδιά σου άδράβεφτη· κ' ως έδωκε του 'Ορφέα όπου καλά κθάριζε την άξίαν Εύρυδική, κ' έσε θά στείλη στα βουνά· κ' άν ήξερα ψλογέρα, κ' έγώ σιμά στόν Πλούτωνα θάρχόμουν να σουρίζω. Κορηφοί

ΣΠΥΡΟΣ Γ. ΒΑΡΟΤΣΗΣ

ΣΥΝΑΞΑΡΙΑ ΑΓΙΟΝΟΡΕΙΤΙΚΑ

Η ΠΑΝΑΓΙΑ Η ΠΟΡΤΑ Γ' ΤΙΣΣΑ ΤΩΝ ΙΒΗΡΩΝ

Στό μεγάλο τó μοναστήρι του 'Αθωνα που λέγεται τών 'Ιβήρων, γιατί τó έχτισαν 'Ιβήριτες δηλαδή Γεωργικνοί και Γκιουρτζήδες που λέγονται, καθώς φαίνεται από τó χειρόγραφο του άριθμού (593) πεντακόσια ένενήντα τρία όπου βρίσκεται ένα άπόσπασμα από τó υπόμνημα του καλόγερου Παχώμιου που γράφηκε στά 1540 μ. Χ. και μξ· δείχνει πως πρώτος χτήτορας είναι ό σύγγελος και βεζύρης του Βασιλέα της 'Ιβηρίας· 'Ιωάννης ό Ζορνίκιος, σ' αυτό λοιπόν τó μοναστήρι που μοιάζει σε στοιχειωμένο κάστρο, είναι προστάτισσάτου μιá εικόνα πολύ θαματουργή, ξακουστή σ' όλη τή Χριστιανοσύνη, που λέγεται στη καθαρεύουσα Παναγία ή θυρωρός και στην έθνηκήν μας πολυδουλεμένη γλώσσα ή Παναγιά ή Πορταγίτισσα. Αύτης της εικόνας τó άγιοορειτικό συναξάρι θά σου διηγηθώ σήμερα, άγαπημένε μου Νουμά, και κάμε τόν κόπο να τó περάσης σε καμμιá κόχη της έφημερίδας σου, άν τó βρης ώφέλιμο γιά τó λαό μας και ψυχοσωτήριο γιά τούς άμαρτωλούς καθηγητάδες του Πανεπιστημίου μας.

Τόν καιρό που εκσίλεσε ό Θεόφιλος γνωρίζουμε πως έγεινε τó πιο μεγάλο, μά και τελεφαίο κίνημα καταπάνω στις εικόνας· τά καθέκαστα άς τά γράψη

ό άξιος συγγραφέας της Ιστορίας της Ρωμοσύνης κύριος 'Εφταλιώτης. Τότε με τή διαταγή του Βασιλέα ζητιούνταν παντού οι εικόνας και χραισίμεβαν γιά να ζεσταίνον τά λουτρά [και γιά άλλες σπητικιές ανάγκες· αλλά οι εικονολάτρηδες Χριστιανοί προσπαθούσαν με κάθε τρόπο [να κρύφουνε από τή καταστροφή τά εικονίσματα τους τά θαματουργά. Τό κακό άρχισε από τή Πόλη, και έφτασε ως τά άκρα του μεγάλου άκόμα τότε Βυζαντινού Ρωμαϊκού Βασιλείου μας. Στην Κιό (Κίος) λοιπόν ήταν μιá χήρα γυναικα μ' ένα μονάκριβιο γυιόκα, πολύ άρχόντισσα και είχε μιάν εικόνα θαματουργή και όλοι οι άρρωστοί της Βιθυνίας, Μυσίας, Φρυγίας και από άλλα μέρη πήγαιναν εκαμναν άγισμούς και γίνοντα·ε καλά.

'Η χήρα έχτισε μικρό έσωκλήσι στο σπήτι της και μαζί με τó μοναχογυιό της προσευχούντανε εις τήν Παρθένα Νύφη που γέννησε τó γλυκό Χριστό, τó Θεό της αγάπης, της ειρήνης όλου του κόσμου, της εύτυχιάς του ανθρώπου. Μαλαμάτωσε, άσήμωσε, στόλιζε τή θαματουργή εικόνα της χρυσής Μαννούλας του Θεού μας, της σκάλας πουνε τά πόδια της στη γής και φθάνει στού ούρανού τά παλάτια, εκείνης που οι άγγελοι της ψάλλουν άσώπαστα τραγούδια, της Νύφης που δε γνώρισε άντρα, που ξανακαιουργιώνει τή Φύση, που πληγώνει άγιάτρευτα του Βελζεβούλ τά τάγματα.

'Εκαιγεν άκοίμητο λυχνάρι μπροστά στη θαματουργή εικόνα της. Γονατισμένη ή χήρα και τó παιδάκι της γλυκά τροπάρια έψαλλαν από τά φυλλοκάρδια, προσευχίς της έλεγαν.

Οι εικονομάχοι πήραν μωροδιά, όπως πέρνει τó σκυλι όντας βρίσκεται κοντά του κνηγι και τρώπασαν στο σπήτι της χήρας ζητώντας τήν εικόνα τή θαματουργή γιά να τήν κάμουν στάχτη.

'Η καημένη ή χήρα ή Θεοφοβούμενη, ή σπλαχνικιά αύτή Χριστιανή, γονάτισε μπροστά τους, έκλαιγε, έφίλαε τά πόδια τους και τούς χάριζεν, τι κι' άν είχε, διαμάντια, περλάντια, φλουριά μαργαριτάρια, μόνε και μόνε να μήν πύρουν τήν άγαπημένη εικόνα της Μεγάλης Μάννας του Θεού. Χάρηκαν σ' αυτό οι άχόρταγοι κλεφταράδες σουφρωσαν φλουριά και άτίμητα πετράδια και ξεκουμπιστήκανε.

'Η χήρα δεν χάνει καιρό· με γόνατα που τρέμουν, με καρδιά που χοχλακίζει από άισθημα θρησκευτικό με τά μάτια δακρυοπλομένα, με τά χέρια

'Έντελώς διαφορετικός είναι ό νορβηγικός χαρακτήρας. Είναι σκληρός, επίμονος και σκεπτικός. 'Ένας κχαρωπός χριστιανισμός έδωσε στη Δανία δεν υπάρχει στη Νορβηγία. 'Υπάρχει μόνον ένας επίσημος χριστιανισμός. 'Ο Νορβηγός είναι ως φιλόσοφος, ως ναύτης, όπως και ένας άπόκοτος θαλασσινός μέσα στην άγρια θάλασσα άπάνω σ' ένα λαφρό καράδι. 'Ο νορβηγός φιλόσοφος δεν έχει μεγάλο βάρος από γνώσεις, κι ό νορβηγός ναύτης σπάνια έχει ένα γερό ξύλο· βγαίνει, όμως σ' άνοιχτά μ' άποιοδήποτε καιρό μέσα σ' ένα παλιόκαρφο, που τó έχει άγοράσει φτηνά 'Άμα περνάει μιá τέτοια παράγκα σιμά από κείνα τά μεστωμένα δανικά βαπόρια, ό καρδοκώρης λέει καταφρονητικά είναι νορβηγός! Πάντα όμως είναι όξω, και μάλιστα, όταν ό καιρός είναι πιδ επικίνδυνος, και όλο λείπουν, κανείς δεν ξέρει που και πως. Και κατόπι τους έρχονται άλλοι, νέοι, γεροί, πεισματικοί, σαν να ήτανε λαός από πολλά εκατομμύρια, κι όχι μιá χουφτιά ανθρώποι.

Κι όπως ό νορβηγός ναύτης, έτσι είναι κι ό νορβηγός χωριάτης· οικονομικός, γερός και σκληροτράχηλος. Τά ζώα του είναι ξερά και μικρά, τά βοσκοτόπια του είναι άσχημα, και τήν τροφή του κανείς δεν τήν τρώγει· όμως είναι ψηλός και δυνατός και ανεξάρτητος, λυγρός σαν τά έλατά του και καμπουρομάτης σαν τά όρνια του, ένας άρχοντας που τρώει τήν Κυριακή σκληρό άρνήσιο κρέας και κατάκληρο ψωμί, που φορεί τó τουφέκι του στόν ώμο, σκοτώνει τις άρκουδες του και κοιτάει με καταφρόνια τούς

ξένους περιηγητές. 'Έτσι και τó νορβηγικό χωριάτικο σχολείο είναι κάτι τι που γιά σκοπό του έχει να ώφραλη. 'Η γενική εξέγερση μπορεί να είναι καλή, μά ό χωριάτης της Νορβηγίας έννοσι· με αυτό κατά προτίμηση τήν πολιτική εξέγερση. 'Αν άποφάσισε μιá φορά να ζοδέψη τούς παράδες του γιά να ξαπλωθ ή εκεί πέρα στο πάγκο, θέλει τουλάχιστο να γυρίση με μιάν ένδυναμωση του χαρακτήρα του. Ποιες όμως ύπάρχει γιά να τού ένδυναμώσει τó χαρακτήρα του; 'Ο δάσκαλος του χωριάτικου σχολείου. Γιά να ένδυναμώσει όμως κανείς τó χαρακτήρα ένός άλλου, πρέπει ό ίδιος να ήχη άναπτυγμένο χαρακτήρα. Και τέτοιον έχει ό νορβηγός δάσκαλος των χωριάτικων σχολείων. Είναι τούτο γενικό γνώρισμα του έθνους.

'Ο κυριώτερος καιρός γιά τήν ένδυναμωση του χαρακτήρα είναι τó τέλος του καλοκαιριού. Τότε εις όλην τή Σκαντιναβία γίνονται οι μεγάλες συνελεύσεις των σχολείων. Τότες έρχονται όλοι γιά να πνε στα μεγάλα σχολεία, όσοι είχαν ποτέ σχέσεις μαζί τους. Δάσκαλοι, φίλοι, εύεργέτες, πολιτικοί άρχηγοί και συντρόφοι, δάκκερες χωριάτικες οικογένειες, που έσύχναζαν στα σχολεία από γενεές, πατέρες και μητέρες, γιοί και κόρες, δούλοι και δούλες με τó σιδερόδρομο, με τó άμάξι, με τά ποδάρια, πολλοί με τή δική τους τροφή και με τά δικά τους κρεβατοστρώσια· μέσ' στη γενική εύθυμία ξεγινούνε και λιές έχθρες, γίνονται καινούριες φίλες και γνωριμιές και άρ-

ρεθώνες, κι όσο είναι μέρα, τραγουδούνε, κουβεντιάζουν, άκροζόνται και τρωγοπίνουν.

Στά τέτοιες όμηγύρες γίνεται διδασκαλία πολιτική και θεμελιώνεται δασκαλική έπιρροή, κι ό Μπίερσον σαν μεγάλος άρχιδάσκαλος του τόπου του που είναι, ταξιδεύει, και με άντριχιασμένα μαλλιά βγάνει τούς λόγους του τούς βροντόφωνους γιά τή μόνη ήθική, τή μόνη πολιτική και άλλα μοναδικά πράγματα.

'Εδώ και λίγα χρόνια πέρασα στο Trindchang, όπου ένας ψηλόλιγνος και σοβαρός χωριάτης είχε ένα ξενοδοχείο. 'Ένας νέος λυγρός με γλαστό πρόσωπο, χωριάτης κι αυτός, του έφερε με τή βάρκα τούς περιηγητές, που τούς κοίταζε ό γέρος με άκρα καταφρόνια. Είμαστε όλο μούσκεμα, και άφού άλλαξα πήρα ένα σταμνί και πήγα στη λίμνη να φέρω νερό γιά πλύσιμο. 'Ο γέρος στεκότανε μαζί με τόν νέο και με κοίταζαν, άφού δεν είχαν άλλη δουλειά. 'Όταν περνούσα από κοντά τους, ειπε ό γέρος. 'Η Ρεβέκκα! Αυτή ή γνώτη της άγίας γραφής έγεινε άφορμή νανοιζουμε πλατιά κουβέντα όπου ό γέρος που ήταν άλλως τε ένας τρομερός τύραννος τις κόρες του, μ' έκαμε να ρίξω ματιές στη ζωή και τά ενδιαφέροντα των χωριάτων του τόπου του. Μιλούσε καθαρά και με άποδείξεις σαν καθηγητής. Τό πιδ περιεργό που μου έλεγε, ήτανε γιά τις περιουσίες, που όλάκερα μέρη κένουν γιά τις μεγάλες συνελεύσεις.